

Felnőttkori tanulás múzeumi lehetőségei

Káldy Mária

2015.November 24.

Országos Katolikus Gyűjteményi Központ

Pedagógia – andragógia

Múzeumpedagógia - múzeumandragógia

1. Pedagógia: gyermeknevelés
 - **Múzeumpedagógia:** gyermeknevelés múzeumi környezetben pedagógia módszereivel
 2. Andragógia: Elmélet és gyakorlat, amely, a felnőttek nevelésével/önnevelésével, képzésével/önképzésével, oktatásával/tanulásával foglalkozik, tágabb értelmében a széleskörű művelődési tevékenység elméletével és gyakorlatával foglalkozik.
 - **Múzeumandragógia** – felnőttkori tanulás (nevelés) múzeumi lehetőségek
 3. Gerontagógia: időskori tanulás kérdéseivel foglalkozik
 - **Múzeumgerontagógia**
 - **Demens programok**
-

Andragógia - múzeumandragógia

- Andragógia megjelenik az egyetemi képzésben az 1970-es évektől.
 - Múzeumandragógia szakmai elfogadása, erősödése (2000-es évek elejétől).
 - Kurta Mihály, Herman Ottó Múzeum – Szabó József Debreceni Egyetem
 - Országos Múzeumandragógiai Konferencia
 1. 2009 – Magyar Nyelv Múzeuma, Széphalom
 2. 2011- Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest
 3. 2013 - MTA DAB Székház, Debrecen,
 4. 2015 – Janus Pannonius Egyetem, Pécs
-

Andragógia képzés felsőfokú intézményekben

Andragógia

- Kodolányi János Főiskola
- Pécsi Tudományegyetem
- Zsigmond Király Főiskola

Bölcsészettudományi szakon

- **2016: Andragógia** mint alapszak megszűnik
 - 2016: új szak indul, a **közösségszervezés**
-

Visszatekintés

A múzeumok küldetése XIX-XX. századforduló

- A múzeumok célja elsősorban a felnőtt lakosság szakmai tudásának, ismereteinek, műveltségének gyarapítása.

1859. Erdélyi Múzeum Egyesület

Cél: tudományok művelése, honismeret,
magyarságtudat előmozdítása.

*"... ha múzeumunk lesz a **tehetséges ifjú,**
lelkész, a tanár a hírlapíró, az irodalom férfija, a
tudomány és a művészet valamennyi barátja, és
mívelője lelend magának forrást, honnan
ismereteit gyarapítsa, eszközöket, mik által
tehetségeit kifejtheti, tért, hol magát
kitüntesse."*

1872. Vas megyei Régészeti Egylet

Alapítás indoka, Egylet küldetése

"Az egylet célja: felkutatni az egész megyében elszórva létező ős,- ó- és középkori régiségeket, azokat adományozás, esetleg vétel útján összegyűjteni, s így az elpusztulástól megóvni, alkalmas helyeken ásatásokat eszközölni és mindezen működés eredményét egy, Szombathelyen létesítendő állandó megyei régiségtárban összpontosítani, s a nagyközönség használatára kiállítani."

1883. Magyar Királyi Technológiai és Iparmúzeum

a múzeum célja

*"... hogy a hazai gyár- és kézműipart közhasznú szakismereteknek **minél szélesebb körben való terjesztésével**, továbbá jelentékenyebb iparágak újabb szerszámai- gépei-, gyártmányai bemutatásával végre szakképesítésekben véleményátadással támogassa, s így **a hazai ipar gyorsabb fejlődését elősegítse**".*

1896. Mezőgazdasági Múzeum

*„A Mezőgazdasági Múzeum célja és hivatása mindannak bemutatása, **a miből a hazai mező-, kert-, szőlő-, vagy erdőgazda megbízható és gyakorlati tanulságot meríthet,** és amiből úgy a belföldi, mint a külföldi érdekeltek a magyar mezőgazdaság terményeit legközvetlenebbül és leghívebben megismerhessék.*

1873. Iparművészeti Múzeum

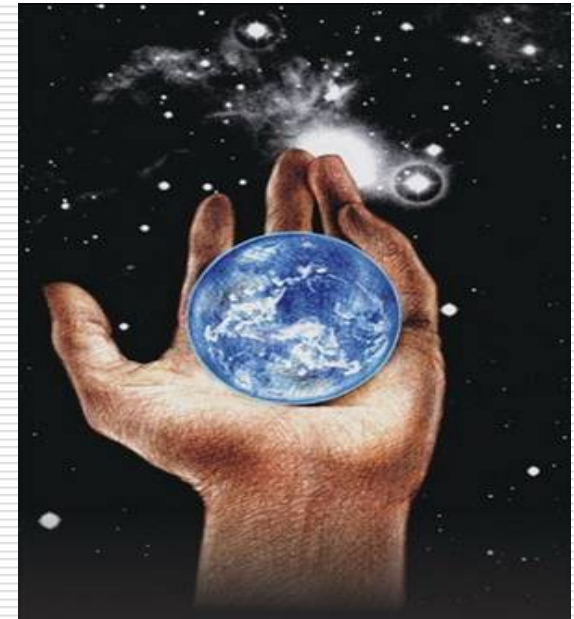
*Célja elsősorban a **hazai iparfejlesztés és a szakoktatás támogatása, a műiparosok ízlésének fejlesztése volt**, melyet a hazai iparművészet múltjának és a kor legjelesebb külföldi és hazai képviselői által készített termékek kiállításával kívánt elérni.*

XX-XXI. Századforduló

Változást generáló tényezők és hatása

- Globalizáció,
- Politikai, gazdasági, társadalmi változások
- Kapcsolatok nemzetközivé válása
- Technológiai fejlődés
- Környezettudatosság világméretű megjelenése
- Idősödő társadalom, csökkenő népesség, stb.

- Migráció? – Nyugat-Európában

Változások és következménye

Tudás, szakértelem
felértékelődése

Mindenki számára
nélkülözhetetlen a folyamatos,
az egész életen át tartó (LLL)
és az élet minden területére
kiterjedő (LWL) tanulás

LLL+LWL szükségessé teszi a
képességek, készségek
fejlesztését, melyben
megatartározó szerepe van a
kompetencia-alapú
képzésnek.

Felnőttoktatás jelentősége

Kulcskompetenciák és fejlesztésének múzeumi lehetőségei

Új alapkészségek európai referenciakerete
(2000:Lisszabon, 2002: Barcelona)

Európai Unió által javasolt fejlesztendő
kulcskompetenciák

- ❑ anyanyelvi kommunikáció,
 - ❑ idegen nyelvi kommunikáció,
 - ❑ matematikai kompetencia,
 - ❑ természettudományos kompetencia,
 - ❑ digitális kompetencia,
 - ❑ a hatékony, önálló tanulás,
 - ❑ szociális és állampolgári kompetencia,
 - ❑ kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia,
 - ❑ esztétikai-művészeti tudatosság.
-

Közgyűjtemények és a kulcskompetenciák ismeretének haszna

Európai Unió által javasolt fejlesztendő kulcskompetenciák

- anyanyelvi kommunikáció,
 - idegen nyelvi kommunikáció,
 - matematikai kompetencia,
 - természettudományos kompetencia,
 - digitális kompetencia,
 - a hatékony, önálló tanulás,
 - szociális és állampolgári kompetencia,
 - kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia,
 - esztétikai-művészeti tudatosság.
-

NAT: kiegészítések a fejlesztési területekhez

- az énkép és önismeret,
 - a hon- és népismeret,
 - az európai azonosságtudat,
 - az egyetemes kultúra,
 - aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés,
 - gazdasági nevelés,
 - a környezettudatosságra nevelés,
 - tanulás tanítása,
 - a testi és lelki egészség, és
 - a felkészülés a felnőtt lét szerepeire
-

A múzeumok küldetésének változása

ICOM 1968. 1974.

ICOM 2008.

- A múzeum egy a társadalom és annak fejlesztésének szolgálatában álló, nonprofit és állandó intézmény, amely nyitott a nyilvánosság számára. **Az oktatás, tanulás és élményszerzés céljából** az emberiség és környezetének tárgyi és szellemi kultúráját szerzi meg, konzerválja, kutatja, kommunikálja és kiállítja.”
 - **„Az oktatás a múzeumok kulcsfontosságú alapfeladata”** Nagy-Britannia és USA deklarálta és jelentős anyagi támogatásokat biztosít ehhez.
-

A változások kihívásokat jelentenek a múzeumok számára

Alkalmazkodás a változásokhoz

Időben történő felkészülés,

Múzeumi szakemberek kompetenciáinak
folyamatos fejlesztése, ismeretek
naprakész karbantartása, széleskörű
tájékoztatottság.

Múzeumok új kihívások előtt

Az egész életen át tartó tanulás fokozottabb **társadalmi szerepvállalásra** ösztönzi a múzeumokat, melyhez szükséges

- A múzeum jövőképeének újrafogalmazása,
 - Múzeumok megújulása, újrapozícionálása
 - Hagyományos muzeológiai szemlélet megváltozásának szükségessége,
 - Látogató-orientált iskolabarát szemlélet
 - Nyitás a társadalom **minden rétege** felé
-

A múzeumok az egész életen át tartó tanulás kiemelkedő helyszínei

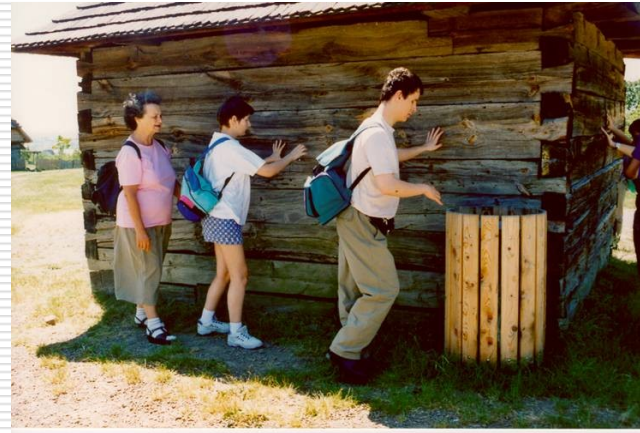
A múzeum „értékleltára” kínálata oktatási hasznosításra

- Gyűjtemények (tárgy, dokumentum, fotó)
(gyűjteményraktárak, látványtárak)
 - Kiállítások (állandó, időszakos, virtuális)
 - A múzeum szakmai tevékenysége, tapasztalata (pl. gyűjteménymenedzsment, restaurálás)
 - A múzeumban egykor és jelenleg dolgozó különböző szakemberek tudása, tapasztalata
 - A múzeum épülete mind kulturális örökségi elem
(műemléképület, kastély, kollégium, kolostor, ipari létesítmény, stb.)
 - A múzeum környezetének természeti értékei
-

Múzeumpedagógia széleskörű kibontakozása 2008-2014

Minden célcsoportra vonatkoztatva: az oktatás az ismeretátadás, a múzeumok kulcsfontosságú alapfeladata

Felnőttképzés a múzeumi stratégiában

- A múzeumpedagógia és a felnőttképzés a múzeumi stratégia-alkotás része.
Megjelenik a múzeum valamennyi tevékenységében.
 - Rövid és hosszútávon szükséges a múzeum célkitűzéseinek megtervezése.
(célcsoportok, eszközök, módszerek, stb. meghatározása)
 - A program megvalósítása „összmúzeumi” feladat.
-

Felnőttképzési lehetőségek múzeumokban

Megközelítés

- Miért? Cél meghatározása.
- Mire épít a múzeum a tervezett cél elérése érdekében?
 - Tárgy/ak
 - Gyűjtemény/ek
 - Kiállítás/ok (állandó, időszakos, kamara, virtuális, stb.)
 - Épületek, műemlékek, természeti környezet, stb.

Kinek? Célcsoport/ok meghatározása

Hogyan? Milyen tevékenységekkel, programokkal, módszerekkel?

Kiknek a közreműködésével?

Mikor?

Miért? Cél meghatározása

Példa: Szent Flórián a
tűzoltók védőszentje.

Tűzoltók iránti tisztelet
felkeltése, elmélyítése

- Egymás iránti
szolidaritás, segítség
erősítése
- Egy évszázados
hagyomány
visszahozása,
újraélesztése
- Közösségépítés,
közösség visszaépítése

Amire épít a múzeum

Tárgy, gyűjtemény, kiállítás

- Példa: Szent Flórián
szobor a süttöri
lakóház homlokzatán
- Tűzoltófecskendő és
tűzoltó kürt a Bakony-
Balaton felvidék
tájegységben
 - Szent Flóriánt ábrázoló
zászló a
mosonszenjánosi
kápolnában

KINEK?

Célcsoportonkénti meghatározása

Korcsoporthi meghatározás

- Fiatal felnőttek
- Felnőttek
- Nyugdíjasok

Speciális

Érdeklődés szerinti meghatározás

Példa: Aktív és nyugdíjas tűzoltók és családtagjaik, önkormányzatok, fiatalok

Tematika szerinti meghatározások

Stb.

Fiatal felnőttek: felsőoktatási intézmények hallgatói

- ❑ Egyetemek (doktori iskolák) és múzeumok együttműködése
 - ❑ Stúdiumok, tanórák hallgatók részére a múzeumban
 - ❑ Szakmai gyakorlat
 - ❑ Nyári egyetemek
 - ❑ Szakdolgozatírás
 - ❑ Önkéntes munka
-

Kinek? Oktatók, pedagógusok, gyógypedagógusok, múzeumpedagógusok

- Pedagógusok, óvodapedagógusok részére hasznosítható múzeumi tudás: képzések, módszertani továbbképzések, műhelygyakorlatok.
 - Mesterkurzusok egyetemi oktatók számára
 - Személyre szabott tanfolyamok pedagógusok, érdeklődők részére a British Museum-ban
-

Kinek? múzeum munkatársai

Belső továbbképzések

□ Mesterkurzusok

- Résztvevők: muzeológus, tudományos kutató, múzeumpedagógus, stb.

□ Képzők képzése

- Résztvevők: múzeumpedagógus, múzeumandragógus, animátor, interpretátor, stb.

□ Frontszemélyzet

- Résztvevő: kiállításőr, pénztáros, portás, biztonsági őr, takarítók, kereskedelmi dolgozók, stb.
-

Kinek? Családok: családi programok

- Oktatási- nevelési lehetőségek kihasználása
- Hatékony előkészületek a múzeumlátogatáshoz
- Felkészülés a múzeumlátogatást követő kérdésekre
- Különleges példa: Ringató

Hogyan?

**Milyen tevékenységekkel,
programokkal, módszerekkel?
Felnőttképzési programok**

Tárlatvezetések

- Tematikus vezetések
- Rendhagyó tárlatvezetések.
(Living history, élő interpretáció, beöltözős)
- Azonos vezet azonosat
- Beszélgetések a kiállítás kapcsán
- Önkéntes tárlatvezetések
(Szépművészeti Múzeum)
- Nyugdíjas önkéntes
tárlatvezetők (Móra Ferenc
Múzeum)

Felnőttképzési programok

□ **Előadások**

- A múzeumok vezető programja felnőtteknek
- Kiállítások kapcsolódó, kutatók beszámolója a közönség előtt, stb.

□ **Tanfolyamok, képzések, kurzusok felnőttek részére**

- Elméleti és gyakorlati ismeretek
- Speciális (pl. érdeklődés szerint), vakok részére

□ **Múzeumi események, rendezvények**

- Koncertek (pl. Szépművészeti – csütörtök)
 - Múzeumok Éjszakája
 - Múzeumok Őszi Fesztiválja
-

Lehet másként: Felnőttképzési programok Interpretáció. Események megjelenítése

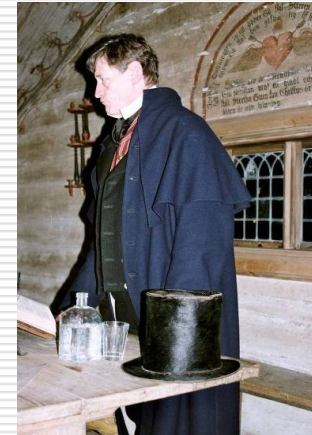
Jamtli Historienland – Östersund - Svédország

Történelmi helyzetek
megértetése:

- „Menni vagy maradni”

Erkölcsei kérdések megbeszélése:

- Bűnös, vagy ártatlan

Élő történelem

Tower – London - Anglia

- VIII. Henrik lakodalma

Interpretáció

Tevékenységek, tárgyak bemutatása

Felnőttképzési programkínálat időpont szerint

Napközben: délelőtt, délben, kora délután. Változatos tematika

Esti program:

Magyarország: a hét egy napja (Szépművészeti Múzeum, Múzeum, Modem)

British Museum: minden este 18 óra körül, változatos programok

Péntek esti program a British Múzeum-ban.

A múzeum ezen a napon 20.30-ig tart nyitva. Minden pénteken a múzeum 5-8 féle tárgyat, tárgy együttest helyez reflektor fénybe, amelyet 20-30 percen, önkéntesek mutatnak be.

http://www.britishmuseum.org/whats_on/friday_lates_programme/spotlight_tours/spotlight_tour_rosetta_stone.aspx

Tevékenység – Önkéntesség

Egyházközségek, templomok, parókiák

□ **Gyűjteménygyarapítás**

Tárgyi értékek mentése helyi önkéntes fiatalok és felnőttek segítségével

Hasznos, és hasznosítható ismeretek: felkészítő képzések, tanfolyamok.

Kölcsönös tanulás

Közösségépítés

□ **Gyűjtemények nyilvántartása, regisztrálása**

Nyugdíjasok közreműködésével

Mentálhigiéné program

Kölcsönös tanulás

Közösségépítés

Tevékenység – Önkéntesség

Egyházközségek, templomok, parókiák

□ Gyűjteményvédelem

önkéntes részvétel műtárgyak
állagmegóvásában a feladatra való
felkészítéssel

□ Történetírás

■ Egyházközség, templom, parókiatörténet
írása

□ Kiállításrendezés templomban, parókián

Szeged Alsóvárosi Ferences Látogatóközpont

www.latogatobarat.hu

Köszönöm a figyelmet!

kaldym@gmail.com